

Środowiska depozycji i rozwój sedymentacji górnego czerwonego spągowca w północnej części monokliny przedsudeckiej (rejon Poznań–Pniewy)

Arkadiusz Buniak*

Analizie sedymentologiczno-litofacjalnej poddano klastyczne osady górnego czerwonego spągowca w północnej części monokliny przedsudeckiej w rejonie pomiędzy Poznaniem, Pniewami i Szamotułami. Analizę przeprowadzono na podstawie rdzeni wiertniczych i danych geofizyki otworowej z kilkunastu otworów wiertniczych zlokalizowanych na tym obszarze: Pniewy 1, 2, 3, Obrzycko 1, 3, Piersko 1, Sokolniki 1, Kaźmierz 1, Rokietnica 1, 2, 3, Poznań GN 1, Pałędzie 1, Gołęczewo 1, Siekierki 3, 4, Młodasko 4, Swadzim 1, Cieśle 1, Dopiewo 2 oraz Mężyk 1.

Podłoże utworów górnego czerwonego spągowca stanowią skały osadowe karbonu oraz skały wylewne i osadowe dolnego czerwonego spągowca. Na znacznym obszarze pokrywa skał wulkanicznych oraz tufów i tufitów została częściowo lub całkowicie zerodowana, co doprowadziło do odsłonięcia karbońskiego podłoża na niektórych blokach tektonicznych.

Utwory górnego czerwonego spągowca osiągają w rejonie Poznania miąższość od kilkunastu metrów w rejonie Wału Wolsztyńskiego i Wyniesienia Rokietnicy do kilkuset metrów w rowie Poznania. W kierunku centrum polskiego basenu czerwonego spągowca miąższość utworów czerwonego spągowca wzrasta do 1000 m.

Znaczne różnice w miąższości osadów czerwonego spągowca na omawianym obszarze wynikają przede wszystkim z aktywności tektonicznej. Intensywne ruchy synsedymentacyjne prowadziły do powstania bloków tektonicznych wzdłuż licznych stref tektonicznych. Północne pasmo Wału Wolsztyńskiego (Wyniesienia Lwówka, gdzie nie stwierdzono osadów czerwonego spągowca oraz Wyniesienia Rokietnicy, na którym miąższość osadów osiąga 80 m) stanowiło we wczesnym etapie sedymentacji górnego czerwonego spągowca południową granicę basenu. Późniejsze przesunięcie granicy basenu w kierunku południowym było spowodowane rozwojem basenu i przekraczającym występowaniem osadów.

W rejonie Poznań–Pniewy można wydzielić cztery podstawowe zespoły depozycyjne:

— eoliczny zespół depozycyjny, którego osady wydymowe i międzywydymowe dominują w profilach górnego czerwonego spągowca rejonu Poznania. Wśród utworów wydymowych dominują przekątnie warstwowane piaskowce drobno- i średnioziarniste, osiągające w zestawach kilkanaście metrów. Osady międzywydymowe składają się z drobnoziarnistych piaskowców poziomo laminowanych, które występowały w lokalnych obniżeniach międzywydymowych. Odrebną grupę stanowią różnoziarniste, bimodalnie wysortowane piaskowce pokrywy piaszczystych występujące na przedpolach pól wydymowych.

— aluwialny/fluwialny zespół depozycyjny składający się ze zlepieńców różnoziarnistych z dużą zawartością

---

*PGNiG S.A., Ośrodek Regionalny Biuro Geologiczne *Geonafsta*, pl. Staszica 9, 64-920 Piła